

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

3(1993), št. 5

13. maj 1993

KNJIŽNICE IN ZAPOSLOVANJE

BREZPOSELNOST TRKA NA VRATA KNJIŽNIC

Andragoški center je slovensko javnost v letošnjem aprilu natančno seznanil s problematiko brezposelnih (posvetovanje na Bledu, okrogla miza v CD, članki v časopisju...). Več kot 120.000 prebivalcev Slovenije ta čas sestavlja posebno ciljno skupino izobraževanja odraslih. Označuje jo potreba po zaposlitvi, potreba po spoznanju položaja, v katerem so, potreba po samozaposlovanju in izobraževanju za prosti čas.

Samo okrog 10 odstotkov teh brezposelnih pa je dejansko vključenih v izobraževanje, ki pa žal tudi ne daje, ne z vsebino ne s samo vključenostjo, popolne gotovosti za ponovno zaposlitev. Kljub temu trdijo strokovnjaki, da imajo ti ljudje, ki so vključeni v izobraževanje, boljše možnosti za ponovno zaposlitev, predvsem pa več možnosti, da to obdobje lažje prebrodijo in ne zdrknejo na rob družbe, kjer so samo še socialni problem. Imajo tudi večje možnosti, da ne pozabijo, kar so v procesu učenja pridobili, da ohranijo navade, predvsem pa osebno identiteto in še zadovoljivo samopodobo.

To je še posebno pomembno za najbolj ogrožene v tej skupini - mlajše brezposelne. Obseg nezaposlene populacije do 25 let starosti je 36,3 odstotka in 42 odstotkov teh je brez temeljnega poklica. Med ogroženimi izstopajo tudi tisti, ki še niso imeli nobene zaposlitve, dalj časa brezposelni in invalidi.

V skupini brezposelnih je največja skupina tistih, ki v procesu šolanja niso pridobili poklica, nimajo ustreznih učnih navad in so funkcionalno nepismeni (med funkcionalno pismene štejejo strokovnjaki osebe, ki so končale popolno srednjo šolo, ne samo osnovno šolo), kar povzroča pri izobraževanju dodatne težave, ki jih tudi ustrezna motivacija zmeraj ne odpravi. Problemi brezposelnih niso samo last brezposelnega posameznika, ampak vseh nas, to so problemi okolja, ki se jih morajo zavedati vsi v tem okolju in jih zavestno vključiti v svoje delo. Reševanje problematike ni le stvar sociale, zaposlovanja in še izobraževanja odraslih, pač pa tudi vseh drugih služb, društev in javnih zavodov.

Brezposelni se morajo dotakniti tudi nas knjižničarjev. Ne samo zato, ker so med brezposelnimi že tudi strokovni knjižničarski delavci (glej tabelo Republiškega zavoda za zaposlovanje, ki jo je pripravila Alenka Kobal; leta 1989 je bilo samo 13 brezposelnih knjižničarjev), ampak zato, ker delujemo v skladu s potrebami prebivalcev svojega okolja. To ni le čas, ko se lahko vprašamo, kakšno vlogo smo odigrali do sedaj pri preprečevanju

brezposelnosti (koliko manj bi bilo brezposelnih, če bi se knjižnice lahko ustrezno vključile v izobraževalni, učni proces?), ko preverimo, koliko brezposelnih je vključenih v knjižnico, koliko od teh nima poklica, ali ima nizko in potrebam gospodarstva neustrezno izobrazbo... Na vprašanja si bomo poiskali odgovore, analiza dosedanjega dela pa bo temelj za pripravo programa dela za to ciljno skupino, ki jo bomo spoznali s pomočjo ustreznih služb v našem okolju. Program sodelovanja pri reševanju

problematike bomo predstavili ustanovitelju, ki bi ga moral podpreti in nas vključiti v krog sodelujočih.

Upam, da so se vsaj nekatere splošnoizobraževalne knjižnice že lotile tega dela načrtno, in prepričana sem, da nam bodo v kratkem času predstavile projekte in rezultate. Večina knjižnic pa le svojo redno dejavnost namenja brezposelnim s "popustom", brezposelnim ni treba plačati članarine. To je sicer korak pripravljenosti knjižnice pri reševanju proble-

Brezposelni iskalci zaposlitve v Sloveniji, dne 30.4.1993:

Poklici: knjižničar, višji knjižničar, dipl. bibliotekar

OBMOČNA ENOTA	STOPNJA IZOBRAZBE			
	V	VI	VII	SKUPAJ
CELJE	1	-	-	1
KOPER	-	-	-	0
KRANJ	2	2	-	4
LJUBLJANA	7	4	1	12
MARIBOR	14	-	-	14
MURSKA SOBOTA	-	-	-	0
NOVA GORICA	-	1	-	1
NOVO MESTO	1	1	-	2
POSAVJE	-	-	-	0
VELENJE	-	-	1	1
SKUPAJ	25	8	2	35

matike, a premajhen; vsekakor pa knjižnice niso izkoristile vseh možnosti na tem področju, možnosti, ki smo jih že spoznali v dopolnilnem izobraževanju knjižnice in izobraževanje odraslih, tako kot smo spoznali metode planiranja in pomen našega pojavljanja v okolju pri dopolnilnem izobraževanju o vodenju knjižnic.

Silva Novljan

POSVET "IZOBRAŽEVANJE BREZPOSELNIH"

V prijaznem okolju Bleda je od 7. 4. do 9. 4. 1993 potekal posvet "Izobraževanje brezposelnih", ki ga je organiziral Andragoški center republike Slovenije. Prvi dan posveta je bil namenjen predstavitvi referatov s področja politike izobraževanja brezposelnih ter izobraževanja brezposelnih kot dela strategije rasti izobraženosti prebivalstva Slovenije. Tuji strokovnjaki pa so predstavili projekte s področja zaposlovanja brezposelnih na Danskem, v Veliki Britaniji in v Nemčiji. Naslednji dan smo nadaljevali z delom v skupinah, v okviru katerih smo obravnavali določeno temo ter na koncu tudi sprejeli sklepe, ki so jih vodje skupin predstavili na zaključnem, plenarnem delu. V delovni skupini "Mlajši brezposelni" smo se ukvarjali s problematiko mladine na splošno, še posebej pa z velikim problemom brezposelnosti med mladimi in z načini njihovega vključevanja v razne oblike formalnega in neformalnega izobraževanja. Predstavniki raznih ustanov, od zavodov za zaposlovanje, kriminalistične službe, psihologov iz vzgojnih zavodov, študentov in knjižničarjev, ki smo v tej skupini sodelovali, smo prišli do ugotovitve, da na tem področju počnemo že marsikaj, vendar ne vemo drug za drugega. Iz te ugotovitve smo oblikovali sklep, ki ga bomo posredovali Ministrstvu za delo. Gre za idejo o ustanovitvi borze idej, kjer bi se zbirale informacije, preli-

vale ideje in izkušnje o dejavnostih, ki se odvijajo na tem področju. Tudi knjižnice lahko na tem področju storimo veliko, od vključevanja brezposelnih v delo po knjižnicah preko javnih del do posebnih oblik neformalnega izobraževanja posebnih ciljnih skupin (brezposelni, mladostniki itd.). Škoda, da na posvetu ni bilo prisotnih več predstavnikov knjižnic, saj svojo vlogo in funkcijo v družbi lahko predstavimo tudi na takšnih posvetih, ki nimajo neposredne zveze z bibliotekarsko stroko.

Dragana Lujčić
Mariborska knjižnica

JAVNA DELA IN KNJIŽNICE

Pomanjkanje kadra na eni strani in preobilica dela na drugi so problemi, ki pestijo večino knjižnic. Kako te probleme ublažiti z vključevanjem brezposelnih oseb za pomoč pri delu v knjižnicah? Javna dela so ena od oblik, katere se poslužuje že kar nekaj knjižnic po Sloveniji. Brezposelni so lahko v določeni ustanovi vključeni v javna dela največ za dobo enega leta, vendar se ta doba po potrebi lahko tudi podaljša. V Mariborski knjižnici smo se decembra 1992 obrnili na občino ter Zavod za zaposlovanje - enota Maribor s prošnjo, da nam v okviru javnih del dodelijo 4 brezposelne osebe, ki bi jih v naši knjižnici z usposabljanjem uvedli v delo z računalnikom (vnos retrospektive) in izterjavo knjižničnega gradiva na domu (neizterjani opomini). Brez velikih zapetljajev in dokaj hitro je izvršni svet našo prošnjo ugodno rešil, na Zavodu za zaposlovanje smo skupini brezposelnih (s profilom in stopnjo izobrazbe, ki smo jo zahtevali) predstavili naš projekt, opravili pogovore z zainteresiranimi kandidati in izbrali dva kandidata za vnos knjižnega gradiva v računalnik in dva za izterjavo gradiva na domu. Pripravili smo 14-dnevni in eno mesečni program uspo-

sabljanja kandidatov ter ga finančno ovrednotili. Stroške usposabljanja nam je zagotovil Zavod za zaposlovanje. Kandidati so usposabljanje uspešno opravili in že samostojno delajo. Glede na to, da so brezposelni, ki so vključeni v javna dela, financirani s strani občin in zavodov za zaposlovanje, menimo, da bo ta oblika vključevanja brezposelnih v delo primerna še za katero od knjižnic, ki jo pestijo kadrovske in finančne težave. Mogoče je pa to tudi eden od načinov, da prepričamo našega "financerja" o nujnosti odobritve novega delovnega mesta.

Dragana Lujč
Mariborska knjižnica

VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

SEJA KOMISIJE ZA VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

Dne 20. 4. 1993 se je v Narodni in univerzitetni knjižnici sestala Komisija za visokošolske knjižnice. Dnevni red je obsegal samo dve točki in sicer razpravo o cenikih za storitve visokošolskih knjižnic ter predlog člena za statut univerz in fakultet o delovanju visokošolskih knjižnic.

Namen prve točke dnevnega reda je bil doseči enotnost izhodišč glede zaračunavanja raznih storitev v visokošolskih knjižnicah. V razpravi so se pokazala zelo različna mnenja glede morebitne uvedbe enotnih cenikov. Nekateri člani komisije so se zavzemali za uvedbo enotnih cenikov, vsaj za delno kritje stroškov, drugi so se zavzemali za popolnoma nasprotno stališče, to je brezplačne storitve.

Prav zaradi zelo različnih mnenj na seji so člani imenovali delovno skupino, ki bo to

problematiko podrobneje proučila in skušala izdelati predlog politike enotnega obnašanja na univerzi glede plačevanja storitev v visokošolskih knjižnicah.

Druga točka dnevnega reda je bila namenjena razpravi o Zakonu o univerzi. Tudi v zadnjem osnutku zakona namreč knjižnična dejavnost na univerzi sploh ni omenjena, kljub večkratnemu opozarjanju Enote za razvoj knjižničarstva.

Upoštevač mnenje rektorja ljubljanske Univerze dr. Mihe Tišlerja so člani predlagali, da bi vsaj statuti univerze oziroma visokih in višjih šol vsebovali člen, ki bi opredeljeval delovanje visokošolskih knjižnic.

Predloženo besedilo člena so člani komisije na seji potrdili. Dogovorili so se tudi, da bo Enota za razvoj knjižničarstva poslala predlog člena za statute, ki bo dopolnjen s pripombami, posredovanimi na seji, vsem visokošolskim knjižnicam.

Ana Martelanc

SEMINAR "VODENJE IN ORGANIZACIJA DELA VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNIC"

Dne 4. in 5. maja 1993 je na Ekonomski fakulteti v Ljubljani potekal seminar, ki je bil namenjen vodjem visokošolskih knjižnic. Organizacijo seminarja je Narodna in univerzitetna knjižnica dodelila Centru strokovnega izpopolnjevanja in svetovalne dejavnosti Ekonomske fakultete.

Seminarja se je udeležilo 30 knjižničarjev iz Ljubljane in Maribora. Namen seminarja je bil posredovati vodjem visokošolskih knjižnic znanja, ki so potrebna za učinkovito vodenje knjižnic ter jih seznaniti z aktualno problematiko s področja delovanja visokošolskih knjižnic.

Gradivo s seminarja je vsem zainteresiranim na razpolago v Enoti za razvoj knjižničarstva.

Ana Martelanc

**SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE
KNJIŽNICE**

**PROJEKT
RAČUNALNIŠKEGA
OPREMLJANJA SIK 3. DO 5.
SKUPINE**

POROČILO O IZVEDBI I. FAZE

Zaradi potrebe po usklajenem, racionalnem in kvalitetnem računalniškem opremljanju SIK od 3. do 5. skupine, ki niso bile zajete in upoštevane ob avtomatizaciji SIK 1. in 2. skupine, je Ministrstvo za kulturo 21.1.1992 imenovalo neodvisno strokovno delovno skupino z dvema nalogama:

1. pripraviti zahteve in kriterije za javni razpis, s katerim bi pridobili kvalitetno in ustrezno programsko in strojno opremo za navedene knjižnice;
2. opravljati recenzentsko nalogo za knjižnice v primeru samostojnih ponudb programske opreme za avtomatizacijo poslovanja knjižnic.

Kriteriji in zahteve za ustrezno računalniško opremljanje in povezovanje SIK 3. do 5. skupine bodo služili kot osnova za obe nalogi. Gradivo, ki ga je strokovna delovna skupina pripravila do junija 1992, temelji na upoštevanju že obstoječih rešitev (COBISS, struktura in delovanje KIS, povezovanje, uporaba že obstoječih baz in katalogov, že obstoječa strojna oprema, ipd.) in optimalnih zahtev za delovanje SIK 3. do 5. skupine.

Gradivo s kriteriji in zahtevami je razčlenjeno na naslednje elemente:

1. predstavitev delovanja KIS in vloga SIK 3. do 5. skupine
2. splošni pogoji in zahteve
3. avtomatizacija poslovanja SIK in posamezni segmenti
4. osnovne podatkovne zbirke
bibliografski zapis in zaloga
uporabniki
dobavitelji
kriteriji izposoje
šifranti
5. funkcija nabave
6. strokovna in tehnična obdelava gradiv
7. računalniški katalog in OPAC
8. evidenca izposoje
9. druge informacijske storitve
10. poročila in statistike
11. zahteve za strojno opremo
12. način predstavitve ponudb in metodologija izbora
13. natančna tabela za predstavitev in primerjavo ponudb
14. tabele za konverzijo podatkov
15. druge priloge (formularji itd.)

Zaradi racionalnejšega opremljanja in optimalne povezljivosti strojne in programske opreme je moral ponudnik programske opreme sam izbrati najustreznejšo strojno opremo. Financer (MK) je zato sklenil pogodbo za programsko in strojno opremo kot nedeljivo celoto, za katero jamči ponudnik kot edina pogodbeni stranka.

Jeseni 1992 je bil objavljen ustrezeni razpis v Uradnem listu Republike Slovenije, na katerega se je prijavilo 8 ponudnikov. Nekaj ponudb je bilo nepopolnih ali celo zelo pomanjkljivih, zato je komisija za izbor upoštevala le popolne prijave in nato s štirimi najustrežnejšimi ponudniki pregledala ponujene rešitve tudi v praksi in v testnem okolju. Na osnovi pisne dokumentacije, pogovora in ogleda delovanja ponudb je komisija za izbor predlagala financerju kot najustrežnejšo ponudbo Biro TEAL iz Laškega s podizvajalci I-ROSE za programsko in COMTRON za strojno opremo. Predlagani izbor je potrdila tudi ekspertna skupina za knjižničarstvo pri Ministrstvu za kulturo, ki je dobivala v potrditev tudi vso dokumentacijo, pogodba z izvajalcem je bila podpisana zadnje dni leta 1992.

Ekspertna skupina je potrdila tudi predlog izvedbe I. faze opremljanja SIK 3. do 5. skupine, po katerem naj bi bile najprej obravnavane naslednje knjižnice:

1. tiste, ki še ne uporabljajo nobene programske in strojne opreme (11);
2. od tistih, ki jo že uporabljajo, pa kot testne še:
 - (a) 2 knjižnici z malo izkušnjami;
 - (b) 2 knjižnici z nekaj izkušnjami;
 - (c) 2 knjižnici z bogatimi izkušnjami.
3. Knjižnici v Trstu in Celovcu bosta obravnavani ločeno.

Na tak način so prišle v poštev v I. fazi opremljanja naslednje knjižnice: Kamnik, Lendava, Šmarje, Črnomelj, Lenart, Ljutomer, Ormož, Zagorje, Dravograd, Metlika, Ribnica, Laško, Trbovlje, Idrija, Škofja Loka, Vrhnika in Slovenska Bistrica.

V vseh je bila od februarja do marca instalirana najnujnejša strojna oprema s testno verzijo programa. Oprema I. faze je omejena s

sredstvi, ki jih je financer lahko zagotovil za leto 1992.

Testiranje in dopolnjevanje programske opreme je predvideno do konca junija 1993. V tem času se mora uskladiti z zahtevami razpisnih pogojev in v celoti implementirati v vseh navedenih knjižnicah. Opravljeno mora biti tudi predvideno izobraževanje in uvajanje.

Opremljanje in povezovanje knjižnic v Trstu in Celovcu je v projektu predvideno, vendar bo predmet posebne obravnave in dogovorov s strani financerja.

Ob začetku opremljanja je bil 18. 2. 1993 v Narodni in univerzitetni knjižnici informativni in delovni sestanek, na katerem so se predstavniki 17 knjižnic, Ministrstva za kulturo, izvajalcev in strokovne skupine dogovorili o nadaljnjem sodelovanju in nekaterih konkretnih vprašanjih.

V marcu in aprilu 1993 so bili organizirani osnovni tečaji za delo z računalnikom in njegovo uporabo ter dva tečaja za vnos bibliografskih podatkov.

Glede na pripombe knjižničnih delavcev in dodatne zahteve strokovne skupine je ponudnik v tem času bistveno dopolnil in razširil uporabniški priročnik.

V skladu z dogovorom na skupnem sestanku udeleženih knjižnic je ponudnik pripravil konverzijo nekaterih večjih že obstoječih katalogov (Škofja Loka in Idrija), ki bodo lahko služili kot osnova tudi drugim knjižnicam.

1. 4. 1993 je bil na MK medresorski sestanek za usklajevanje računalniških projektov, kjer je bila izpostavljena prenizka stopnja koordinacije pri podobnih projektih med ministrstvi-fincerji knjižničarske dejavnosti. Le-ti se morajo uskladiti predvsem glede financiranja, izobraževanja, vzdrževanja oz. lastništva opreme in morajo natančneje opredeliti koordinacijske vloge NUK in IZUM. V tem smislu bo predstavljeni projekt še enkrat pregledan, na tej osnovi pa bodo postavljene prioritete za leto 1993.

Ob začetnem opremljanju knjižnic, ki že razpolagajo z lastno opremo, so nastopile težave zaradi nepovezljivosti ali zastarelosti in neustreznosti nekaterih komponent, zato je bilo potrebno dokupiti na stroške Ministrstva za kulturo še nekatere dodatne elemente strojne opreme.

Ministrstvo za kulturo bo kot financer postavilo pravila glede lastništva opreme, vzdrževanja in morebitne participacije s strani knjižnic.

Po dogovoru s knjižnicami, ki še niso bile zajete v I. fazi opremljanja, bo strokovna skupina v maju 1993 ugotovila pripravljenost le-teh za prehod na drugačen sistem, kot ga že uporabljajo. Na osnovi teh podatkov, usklajevanja z drugimi ministrstvi ter COBISS in v okviru za leto 1993 predvidenih sredstev bo pripravila Ministrstvu predlog opremljanja v letu 1993. Predlog bo obsegal naslednje elemente:

- knjižnice II. faze opremljanja
- predvideno strojno opremo za knjižnice
- prerazporeditev že dobljene opreme
- morebitno dodatno opremo k I. fazi
- predlog obsega III. faze

Praktično reševanje problemov, vezanih na uporabo in uvajanje predvidenega sistema, in vprašanja povezovanja bodo predmet delovnih srečanj Kluba uporabnikov.

Ivan Kanič

IDEALIST, ZASTRUPLEN S KNJIGAMI, JE TO KNJIŽNIČAR V SIK?

Da lahko opravljaš delo v knjižnici, moraš imeti posebno razviti dve lastnosti: biti moraš idealist in biti moraš zastrupljen s knjigami.

Idealist moraš biti zato, da preneseš vse razlike, ki jih je družba določila našemu delu (ali pa si jih sami ne znamo izboriti) in si pri tem

žvižgaš: "Saj po novem letu boljše bo." Obe nem prepričuješ kolege, da le ni vse tako črno kot izgleda, da stisnemo še zdaj, ampak tokrat resnično zadnjič, in predstavimo 10.000 knjig iz levega v desni kot. Pred tem pa desni kot še prebeliš in si zamišljaš, da bodo prišli časi, ko bodo tudi učitelji sami belili učilnice. Pa to najbrž ne bo res, saj po novem letu boljše bo. Idealist si tudi zato, ker delaš še za pol človeka, plačo pa prejemaš le svojo. Pa smo že pri naših normativih, zapisanih, pa nikoli uveljavljenih. Ste že slišali za učitelja, ki je poleg svojega dela opravljal še delo svojega kolega, pa za to ni bil nagrajen? Jaz še nisem! Ste pa najbrž že videli knjižničarja, ki je na koncu svojega delovnega časa ožet kot limona. Jaz jih vidim vsak dan. To smo mi, delavci splošnoizobraževalnih knjižnic. Pa vendar imamo normative za svoje delo, ki bi morali nekaj veljati in ostati za izposojajo pri številki 12.000 enot, kljub uvajanju računalnikov in računalniške izposoje, saj ti računalnik delo le olajša, nikoli pa ti ga ne odvzame. Si upamo knjižničarji septembra zapreti knjižnico z utemeljitvijo, da smo za to leto že opravili svoje delo? Seveda si ne upamo! Toda učitelji nimajo v razredu več učencev, kot jih predpisuje normativ in število ur za "normalni" OD je predpisano, vse kar štrli iz tega, je povečan obseg dela. Kaj pa naše plačilo? Morda kdaj kakšna pohvala: "Kako ste v knjižnici pridni!" To pri manjših knjižnicah, ki niso samostojne, samo prilije olja na ogenj. Pardon, saj zapisano ni čisto res, nekateri so v času Jugoslavije dobili celo državno ali občinsko priznanje.

Druga trditev, da mora biti knjižničar zastrupljen s knjigami, bi po diagnozi "zastrupitev" bolj sodila v zdravstvo, ker pa so to le knjige in nič drugega kot knjige, bo zadostovalo za naše delo. Za zdravljenje te bolezni bo potreben dolgotrajen postopek. Knjižničarje bo potrebno poslati k psihologu, ki bo moral pomagati pregnati knjige iz sanj, spraviti na normalno raven pogovore

o knjigah (izven delovnega mesta) in odvaditi knjižničarje zadrževanja ob izložbah s knjigami. Po nekajletnem zdravljenju se bodo zadeve verjetno spravile v normalne okvire, neozdravljivi primeri pa bodo lahko predstavljeni na vsakoletnem posvetovanju ZDBS.

Naj bo dovolj. Narediti moram še par vaj za hrbtenico. Po dvaindvajsetletnem branju ("8 ur na dan med delovnim časom") se mi je zaradi nepravilne drže obrabil hrustanec. K psihologu pa še ne grem, saj bi me verjetno napačno razumel, ker ne pozna razmer v slovenskem splošnoizobraževalnem knjižničarstvu.

Joža Konjar
Matična knjižnica Litija

UREDILI SMO DELOVNO MESTO INFORMATORJA

Kot večino SIK tudi nas uporabniki bombardirajo z množico vprašanj, ki jim ni ne konca ne kraja. Ah, te naše informacije! Kako neizčrpna je domišljija profesorjev in kako nič ne vedo, če gradivo za nalogo obstaja. Potem smo na vrsti mi, splošnoizobraževalni knjižničarji. Ko se pred tebe postavi otrok ali mladeček z milim pogledom, res ne moreš narediti drugega kot se lotiti brskanja in iskanja gradiva. Tvoja uspešnost pa ti prinese še več dela, saj se mladi radi vračajo po nove in nove informacije.

V naši knjižnici je prostorska stiska velika. Informator je do sedaj svoje delo opravljal kar v prostoru za obdelavo gradiva, kamor pa uporabniki nimajo dostopa. Bil je "leteči", malo tukaj, malo tam. Ker tako ni šlo več, smo v oddelku s poučnimi knjigami police še bolj stisnili (na pol metra medsebojne razdalje) in v nastali prostor namestili delovni pult informatorja. Tu ima sedaj pri roki svojo priročno

knjižnico, bibliografije in bazo naših podatkov v računalniku.

Uporabniki so zadovoljni, navadili so se in radi pridejo po informacije. Mi pa še nismo zadovoljni. Manjka nam povezava z vzajemnim katalogom. To pa je povezano z računalniško opremo, kar pa je že nova, tudi vroča tema.

Joža Konjar
Matična knjižnica Litija

KNJIŽNICA V LITIJ BO DOBILA DODATNE PROSTORE

Izvršni svet litijske občine je sklenil, da bo knjižnica dobila vse prostore v zgradbi, kjer deluje že sedaj. S tem bo pridobila še dve dodatni nadstropji in skupno prostornino več kot 600 m² (sedaj ima 220 m²). Možna pa bo še ureditev podstrešja. Predvidoma bo eno nadstropje izpraznjeno že do junija. Preurejanje bo potekalo fazno, saj v letu 1993 ne bo mogoče zagotoviti vseh sredstev za adaptacijo in opremo.

S pridobitvijo prostorov bo litijska knjižnica izpolnila še zadnji manjkajoči normativ za matičnost.

Joža Konjar
Matična knjižnica Litija

INTERVJU

KJER JE VOLJA, JE TUDI MOČ

Mariborska knjižnica je naša največja splošnoizobraževalna knjižnica. Deluje na območju s 189.792 prebivalci v občinah Maribor, Ruše in Pesnica. Potrebe teh skuša zadovoljevati z vodenjem in koordinacijo dela v osrednji knjižnici, ki je razpredla mrežo s skupno površino 3.206 m² prostorov po svojem območju. Sestavlja jo 16 stalnih izposojevališč, 21 izposojevališč kolekcij potujoče knjižnice, 46 bibliobusnih izposojevališč, od katerih jih 10 sega še v sosednji občini Lenart in Slovenska Bistrica.

V letu 1992 je dopolnila temeljno zalogo z 20.211 enotami prirasta in ta sedaj šteje 342.554 enot knjižničnega gradiva. 28.139 članom je izposodila 993.854 enot knjižničnega gradiva in jim posredovala cca. 13.200 zahtevnejših informacij. Za 428.192 obiskovalcev je v letu 1992 skrbelo 76 delavcev, ki so jim pripravili tudi 651 prireditvev. O teh prireditvah in o delu za ciljne skupine sem se pogovarjala z ravnateljico **Dragico Turjak**.

Vaša knjižnica ne izstopa samo po velikosti - ste splošnoizobraževalna knjižnica I. skupine -, ampak tudi po dejavnostih, ki jih razvijate za ciljne skupine uporabnikov. Kdo so ti uporabniki in kakšne oblike dela ste pripravili zanje?

Najdlje se v Mariborski knjižnici ukvarjamo z najmlajšimi bralci od 3 do 10 let starosti. Zanje že desetletja pripravljamo ure pravljic, razstave ilustracij, srečanja z ustvarjalci, likovne in druge delavnice, vesele počitnice in drugo. V ta okvir nismo zajeli le zdravih otrok, ampak tudi telesno in duševno prizadete, za katere pripravljamo pravljice z aplikacijami. Občasno pripravimo ure pravljic za hospitalizirane otroke.

Dejavnosti za odrasle bralce (razstave, literarna srečanja, predstavitve knjig) so prav tako že več let naša redna oblika dela.

Za invalide in ostarele, ki sami ne morejo do knjižnice, imamo organizirano dostavo gradiva na domove.

V letu 1992 pa smo uvedli še knjižnični cikel za populacijo v tretjem življenjskem obdobju, s programom smo kandidirali v razpisu Ministrstva za šolstvo in šport in zanj prejeli sredstva za izvedbo. Z letošnjim letom smo uvedli še socialne igre za starejše otroke (10 do 15 let) in redne dejavnosti za mladostnike. Ti dve skupini uporabnikov sta pri vseh drugih oblikah dela ostali nekako ne vključeni, zdaj pa smo s čisto posebnimi temami in nekonvencionalnimi prireditvami pritegnili tudi njih.

Kako ste oblikovali ciljne skupine? So vas pri tem vodile potrebe prebivalcev, ali pa morda želja po drugačnosti s katero bi pritegnili pozornost okolja?

Ciljne skupine imamo jasno določene in se zavedamo, da še vedno nismo pokrili vseh. Seveda je namen naših prireditvev pritegniti pozornost okolja in s tem pripeljati v naše pro-

store vedno nove potencialne uporabnike. To pa je v vsakem primeru v veliki povezavi s potrebami prebivalcev, na katere poskušamo reagirati takoj, ko jih zaznamo.

Kako ste načrtovali delo? Je načrt rezultat dela posameznika ali skupine?

V Mariborski knjižnici je utečen način dela timsko delo, tako da so tudi naši načrti za delo z uporabniki rezultat dela določenih skupin.

Koliko delavcev se ukvarja s tem delom? Ali delavci, ki niso neposredno odgovorni za izvajanje del, sprejemajo načrt, sodelujejo pri izvajanju?

Z dejavnostmi se z deležem svojih delovnih ur ukvarja 12 delavcev. Občasno sodelujejo tudi delavci, ki niso neposredno odgovorni za izvajanje posameznih dejavnosti, z vodji posameznih enot je načrt dogovorjen in koordiniran, predlogi so upoštevani.

Ste morali zaradi novih oblik dela zmanjšati druge dejavnosti, ali ste dobili za to dodatna finančna sredstva?

Doslej nobene dejavnosti nismo zmanjševali. Res je, da so potrebe še vedno večje od naših možnosti, s sedanjimi kadrovskimi možnostmi se pač trudimo, da bi čimbolje pokrivali našo mrežo. Dodatnih finančnih sredstev od države, razen za program dejavnosti za tretje življenjsko obdobje, nismo dobili. V okviru obstoječih finančnih sredstev si pomagamo z dobrim upravljanjem le-teh.

Te oblike dela so še v razvoju, kar pomeni, da natančno spremljate delo in analizirate rezultate. Ali nam lahko zaupate že kakšno oceno tega dela?

Vse nove oblike dela, ki smo jih uvedli v zadnjem času, so pri uporabnikih naletele na

dober odmev. V zelo kratkem času se je oblikovala stalna skupina starostnikov, ki aktivno sodeluje v rednih mesečnih srečanjih. Nekoliko več priprav in raziskavo terena je zahtevalo delo z mladostniki, ki pa je tudi že dobro steklo. Socialne igre za starejše otroke so uspele v eni enoti, v osrednji Pionirski knjižnici pa bomo z njimi ponovno poskusili jeseni.

Kdaj bomo tudi knjižničarji (ne samo vaši uporabniki) seznanjeni z vašimi rezultati?

Delno bomo rezultate dela predstavili na jesenskem posvetovanju v okviru okrogle mize sekcije za SIK.

Kaj, menite, je za uspeh vašega načrta najpomembnejše: finančna sredstva, osebna zavzetost delavcev, dobra organizacija...?

Na prvem mestu je gotovo osebna zavzetost delavcev in dobra organizacija, to dvojce pa seveda ne gre brez finančnih sredstev. Optimalna kombinacija šele da prave rezultate.

Na kakšne težave ste naleteli?

Največja težava je v tem, da za vse, kar bi hoteli delati, nimamo dovolj kadra. V nekaterih enotah tudi nimamo prostorskih možnosti za izvedbo dejavnosti. Težava se je pokazala tudi pri starejših otrocih, ki bodo potrebovali kar nekaj časa, da se bodo zadovoljivo vključili, ker smo jih enostavno predolgo pustili brez njim primerne dejavnosti. Ko so nehali obiskovati pravljice, so se nam enostavno izmuznili. Verjetno bomo imeli na tem področju največ dela.

Ali bodo te težave ovira za načrtovanje in izvajanje podobnih oblik dela za druge ciljne skupine?

Delno bodo ovira kadrovski in prostorski primanjkljaji ter s tem povezana finančna sredstva. Načrtov in volje do dela pa je veliko.

Naj se vam uresničijo!

Silva Novljan

PREDSTAVLJAMO VAM

MEDKNJIŽNIČNA IZPOSOJA

VTISI S TRETJE MEDNARODNE KONFERENCE O MEDKNJIŽNIČNI IZPOSOJI IN DOBAVI DOKUMENTOV V BUDIMPEŠTI

Od 29. marca do 1. aprila 1993 je bila v Budimpešti 3. mednarodna konferenca o medknjižnični izposoji in dobavi dokumentov, ki jo je v prostorih Nacionalne knjižnice (National Széchényi Library) organiziral Urad za mednarodno izposajo pri organizaciji IFLA (IFLA Office for International Lending). Konferenca se je udeležilo 198 predstavnikov iz 41 držav. S temami iz medknjižnične izposoje in uporabe sodobnih tehnologij smo se seznanili v obliki referatov, okroglih miz in delavnic, demonstracij, ogledov posameznih knjižnic in neposrednih pogovorov z udeleženci.

Prva skupina referatov je predstavila dejavnost svojih centrov za medknjižnično izposajo in dobavo dokumentov. Med njimi smo spoznali Canada Institute for Scientific and Technical Information, British Library's Document Supply Centre, INIST (Institut de l'Information Scientifique et Technique) v Franciji.

Druga skupina referatov je obrazložila računalniške projekte medknjižnične izposoje, v katerih sodelujejo skupine knjižnic iz ene ali več držav. V projektu ION sodelujejo britanska ustanova Laser, nizozemska PICA in francoska PEB. Prvi dve fazi (razvoj programske opreme in testiranje sistema) sta že končani in projekt prehaja v tretjo fazo (uporaba in evalvacija), v kateri bo sodelovalo 64 knjižnic. Vzporedno s tem mednarodnim projektom pa poteka na Danskem nacionalni projekt medknjižnične izposoje AIM 2.

V tretji skupini so bili predstavniki založniških hiš, ki so podali svoje poglede na digitalizirano knjižnico in obrazložili nove možnosti, ki jih ponuja elektronsko publiciranje. Med njimi so bile ustanove Elsevier s projektom Tulip, Faxon in UMI (University of Microfilms), ki zavzema vodilno mesto med proizvajalci ekonomskih in družboslovnih baz v obliki CD-ROM.

Zanimiv za slovenske knjižničarje je bil referat direktorja Kraljevega knjižničnega urada za nacionalno planiranje na Švedskem (BIBSAM). Švedska ima s 6000 naročili na 100.000 prebivalcev najbolj intenzivno medknjižnično izposajo med evropskimi državami. Toda decentralizacija visokošolskega izobraževalnega sistema je imela za posledico, da se je pričela tudi dejavnost medknjižnične izposoje drobiti. Da bi omejili ta trend, so pod vodstvom urada BIBSAM zasnovali sistem šestih osrednjih knjižnic, ki delujejo kot centri za medknjižnično izposajo. To so center za znanost in tehnologijo, za medicino, za agronomijo, za humanistiko, za ekonomijo, za psihologijo in izobraževanje. Smotno bi bilo, da bi se tudi v Sloveniji zgledovali po Švedih in izbrali manjše število tehnično in kadrovsko dobro opremljenih osrednjih knjižnic, saj se prevelika decentralizacija, nad katero so se nekatere naše knjižnice še v preteklem letu navduševale, tudi v Skandinaviji ni obnesla. Tudi sodelovanje med nacionalnimi knjižnicami skandinav-

skih držav je zgledno in temelji na dolgoletni tradiciji. V vsaki izmed njih hranijo obvezni izvod, ki zagotavlja dostop do nacionalne produkcije, med izvodi tujih publikacij pa mora biti vsaj eden na voljo za medknjižnično izposajo. Dobro deluje tudi skandinavski centralni katalog serijskih publikacij, ki je nastal kot del projekta Scandia Plan, sicer pa imajo knjižnice online dostop do vseh centralnih katalogov sosednjih držav. Posebno knjižnice na Švedskem so zaradi finančnih sredstev, ki so jim na voljo, računalniško najbolj opremljene.

Zanimiv je bil tudi referat, ki ga je pripravil Maurice Line. Opozoril je na trende, ki jih moramo upoštevati pri načrtovanju dobave dokumentov in medknjižnične izposoje. Opazimo lahko vse močnejšo internacionalizacijo in konkurenco malih privatnih podjetij. Zaradi tega morajo ustanove, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo, v največji meri zadovoljiti želje uporabnikov ob najmanjših stroških in v najkrajšem času. Pri tem pa morajo upoštevati mednarodne in nacionalne politične ter ekonomske okoliščine.

Monika Klačnjša in Vida Močnik iz Centralne tehniške knjižnice sta predstavili uporabo sodobnih bibliografskih orodij pri medknjižnični izposoji in dobavi dokumentov. Prikazali sta tudi razvoj sistema vzajemne katalogizacije COBISS v Sloveniji in njegov vpliv na medknjižnično izposajo ter pomen Centralne tehniške knjižnice kot osrednje knjižnice za naravoslovne in tehniške vede v slovenskem knjižničnem informacijskem sistemu.

Poleg projektov založnikov in knjižničarjev smo na konferenci spoznali tudi projekte izmenjave vizualnih informacij med muzeji, ki sicer zaostajajo pri uvajanju informacijske tehnologije, a poskušajo v zadnjih letih dohiteti knjižnice. Mreža IVAIN (International Visual Arts Information Network) omogoča dostop do baze ITEM (Image Technologies in European Museums and Art Galleries).

Udeleženci konference smo lahko izbirali

tudi med šestimi zanimivimi delavnicami. Prvo je vodila profesorica knjižničarstva na Univerzi Colorado. Tema delavnice je bilo izobraževanje, nadzor in motiviranje kadrov pri medknjižnični izposoji.

Drugo delavnico o marketingu je vodil Malcolm Smith, ki vodi oddelek za marketing v British Library's Document Supply Centre. Udeleženci delavnice so pojasnjevali, kako si pojem marketinga razlagajo v posameznih knjižnicah. Vodja delavnice je uvodoma podal tole definicijo marketinga: "Marketing je identifikacija potreb uporabnikov oziroma strank ter zagotavljanje storitev in dejavnosti, ki te potrebe zadovoljujejo". Med elementi marketinga je kot najpomembnejše omenil naslednje: raziskava trga, stiki z javnostjo, reklama, kvaliteta proizvodov in storitev, stroški, cena in dobiček. Raziskava trga pomeni v knjižnicah odkrivanje potencialnih uporabnikov in njihovih potreb. Reklama ima lahko različne oblike od oglasov v časopisih in revijah do organiziranja razstav in osebnih pisem posameznim skupinam uporabnikov. Eden izmed bistvenih elementov marketinga je kvaliteta storitev in tudi v knjižničarstvu se že srečujemo s pojmom "total quality management". Stroški in cena so element marketinga v profitnih in neprofitnih organizacijah. Službe za medknjižnično izposajo delujejo po načelih marketinga, če posredujejo svojim uporabnikom največje število enot v najkrajšem času in z najnižjimi stroški, ni pa nujno, da ustvarjajo tudi dobiček. Letega bodo ustvarjale samo službe, ki delujejo v profitnih organizacijah, ne pa državne ustanove. Nekatere knjižnice se vse bolj oddaljujejo od uporabnikov in usmerjajo k strankam. Osnovna razlika med uporabnikom in stranko je v tem, da uporabnikom storitve plača država iz proračuna ali raznih skladov, stranka pa sama v celoti ali vsaj deloma plača storitve.

Tretjo delavnico o problemih izobraževanja kadrov v različnih okoljih za delo v med-

knjižnični izposoji je vodil Graham Cornish, ki vodi Urad za mednarodno izposajo pri organizaciji IFLA.

Četrto delavnico o vlogi splošnih knjižnic pri nacionalni in mednarodni medknjižnični izposoji je vodil tajnik Madžarskega bibliotekarskega združenja István Papp.

Peto delavnico na temo copyright in dobava dokumentov je vodil direktor knjižnice Instituta Max Planck za primerjalno civilno in mednarodno pravo v Heidelbergu. Po njegovem mnenju so knjižničarji na eni strani omejeni s potrebami uporabnikov po fotokopiranju publikacij in na drugi s pravicami lastnikov copyrighta. Ta položaj knjižničarjev bi morali upoštevati oblikovalci nacionalne zakonodaje in mednarodnih sporazumov s področja copyrighta, ki sodi v skupino predpisov o varstvu intelektualne lastnine. Seznanil nas je z izredno zanimivim novim dokumentom, ki nakazuje trende v Evropski gospodarski skupnosti EEC. To je "Council directive 92/100/EEC of 19 November 1992 on rental right and lending right and on certain rights related to copyright in the field of intellectual property", ki je bil objavljen 27. 11. 1992 v publikaciji Official Journal of the European Communities. Posebno pomemben je prvi člen omenjenega predpisa, ki obravnava javno pravico do izposoje (Public lending right). Vsaka država, članica EEC, katere knjižnice bodo želele izposojati publikacije, ki so jih izdali tuji založniki, bo morala plačati drugi državi oziroma njenim založnikom odškodnino za manj prodanih izvodov publikacij v obliki Public lending right. Peti člen istega predpisa dopušča izjemo, da članice EEC državo, ki ne more plačati odškodnine, oprostitjo plačila.

Udeleženci posvetovanja smo si ogledali demonstracije različnih podjetij. Med njimi je veliko pozornost vzbujal integrirani knjižnični sistem Aleph, ki so ga razvili v Izraelu in ga uporablja že 65 knjižnic v Evropi (Italija, Španija, Grčija, Danska, Švica, Švedska, Polj-

ska, Madžarska) in 55 v Izraelu. Med prizadevnimi razstavljalci smo srečali tudi ISI (Institute of Scientific Information) iz Philadelphie ter OCLC-Europe, ki je sklepal pogodbe za uporabo medknjižnične izposoje in iskanje v zbirki s 24 milijoni zapisov.

Bivanje v Budimpešti sem izkoristila še za obisk treh knjižnic, ki so v letu 1993 uvedle mreže CD-ROM. V Nacionalni knjižnici v Budimpešti imajo računalnik IBM, s katerim je povezanih 150 terminalov. Uporabljajo programsko opremo DOBIS-LIBIS. Kupili so tudi serverje za mrežo in 21 naprav za branje (CD-ROM drive), ki so povezane z računalnikom IBM. Uporabniki lahko iščejo v 12 bazah CD-ROM. Iskanje je brezplačno, enako tudi izobraževalni tečajji.

V Centralni knjižnici Tehniške univerze v Budimpešti imajo računalnik VAX 3300, s katerim je povezanih 12 terminalov. Uporabljajo izraelsko programsko opremo Aleph. Kupili so tudi opremo za CD-ROM mrežo Multiplatter in server s 7 napravami za branje (CD-ROM drive). Uporabniki lahko izbirajo med 18 bazami CD-ROM. Poizvedbe so za uporabnike knjižnice brezplačne. Organizirajo tudi brezplačno izobraževanje.

V Nacionalni tehniški knjižnici v Budimpešti imajo računalnik IBM in nemško programsko opremo DABIS. Načrtujejo pa zamenjavo računalnika IBM z računalnikom UNIX in nabavo izraelske programske opreme Aleph. Kupili so tudi opremo za CD-ROM mreže s 21 napravami za branje (CD-ROM drive). Uporabniki lahko izbirajo med 20 bazami CD-ROM. Mrežo CD-ROM je v tej knjižnici, ki je bila tudi prvi online center na Madžarskem v začetku sedemdesetih let, financirala organizacija UNIDO, posamezne baze CD-ROM pa so kupili v okviru projektov PHARE. Če uporabniki iščejo sami, je to brezplačno, če zanje išče informator, poizvedbo zaračunajo. V knjižnici organizirajo tudi izobraževalne tečaje za uporabnike iz gospodarstva, ki jih morajo

le-ti plačati.

Poleg omenjenih treh knjižnic pa so na Madžarskem instalirali mreže CD-ROM še v Centralni ekonomski knjižnici in v knjižnici Patentnega urada v Budimpešti. Sklad Melon je financiral izgradnjo CD-ROM mreže, ki povezuje univerzitetne knjižnice v madžarskih mestih Debrecen in Miskolc ter slovaških Košicah.

Na Madžarskem je opaziti množično uvajanje mrež CD-ROM v nacionalnih in univerzitetnih knjižnicah v relativno kratkem času. Zanimivo je tudi to, da so naši severovzhodni sosedje zelo spretni pri pridobivanju sredstev za projekte v knjižnicah iz različnih skladov in organizacij, kot so UNIDO, Melon, PHARE in Open Society Fund, pri čemer bi jih veljalo posnemati tudi v Sloveniji.

Še bolj koristna od samega poslušanja referatov in ogledov pa je bila vzpostavitev številnih stikov s posameznimi knjižničarji. Prijazni madžarski gostitelji so nam podrobno predstavili informacijsko službo in službo za medknjižnično izposojlo v Nacionalni knjižnici v Budimpešti. V knjižnici je zaposlenih 600 oseb, od tega v informacijski službi 40 in v medknjižnični izposoji 10. Letno priskrbijo 20.000 dokumentov. Zanimivo je, da Ministrstvo za znanost nameni vsako leto 40.000 \$ za medknjižnično izposojlo. Študenti in raziskovalci morajo plačati samo stroške fotokopiranja, izposojnino in poštnino plača ministrstvo. To je eden izmed prispevkov madžarske države za pospeševanje raziskovalnega dela. Za razliko od relativno ugodnega položaja nacionalnih in univerzitetnih knjižnic, pa madžarska vlada zaradi finančnih težav zapira splošne knjižnice, v katerih ostajajo mnogi knjižničarji brez dela.

V Nacionalni knjižnici v Budimpešti sem spoznala tudi delo Centra za bibliotekarsko vedo in metodologijo, ki izdaja publikacijo Hungarian LISA (Library and Information Science Abstracts) ter ima bogato zbirko s kar

100 naslovi tujih bibliotekarskih revij, ki so namenjene tudi medknjižnični izposoji. Nacionalna knjižnica v Budimpešti je nosilka projekta priprave na izdajo revije "Eastern and Central European Library Journal", v kateri bi knjižnice iz vzhodne in srednje Evrope objavljale prispevke v angleškem jeziku. Ravnatelj knjižnice Peter Sonnevend je k sodelovanju v tej novi bibliotekarski reviji povabil tudi slovenske knjižničarje. Obljubil je, da bo ob koncu meseca junija s skupino madžarskih knjižničarjev obiskal Univerzitetno knjižnico Maribor.

Na posvetovanju sem spoznala tudi dr. Christine Borgman, doktorico bibliotekarstva in informacijskih ved iz Los Angelesa, ki kot štipendistka Fulbrightovega sklada predava v Budimpešti. Dogovorili smo se, da bo v začetku junija 1993 predavala ljubljanskim bibliotekarjem v Centralni tehniški knjižnici, mariborskim pa v Univerzitetni knjižnici Maribor.

mag. Irena Sapač
Univerzitetna knjižnica Maribor

VIRTUALNA KNJIŽNICA 17. SEMINAR ELAG

Od 14. do 16. aprila 1993 je bil v avstrijskem Gradcu 17. seminar European Library Automation Group (ELAG). Skupina povezuje knjižničarje in strokovnjake za računalniško tehnologijo v evropskih knjižnicah. Sodelovati so začeli že leta 1979 in se prvič sestali na Danskem. Od takrat se srečujejo vsako leto v eni izmed sodelujočih knjižnic. Pred letom 1979 so sodelovali v skupini Intermark. Predsednica skupine je gospa Paula Goossens iz Koninklijke Bibliotheek Albert I Brussel. Prihodnje leto bo srečanje v Budimpešti. Univerzitetno knjižnico Maribor so zaradi njenega

uspešnega uvajanja računalniške tehnologije povabili med članice ELAG leta 1989 in od takrat se seminarjev redno udeležuje.

Teme srečanj so različna področja uporabe računalnikov v knjižnicah. Vsako leto izberejo osrednjo temo referatov, poleg tega pa udeleženci obravnavajo aktualne probleme na okroglih mizah. Vsaka izmed sodelujočih ustanov mora pripraviti poročilo o projektih, ki jih je izvedla v zadnjem letu. Tema letošnjega srečanja je bila VIRTUALNA KNJIŽNICA.

V referatih smo spoznali različne poglede na to, kakšna naj bo virtualna knjižnica. Vizije virtualne knjižnice sta nam podala predstavnik Evropskega univerzitetnega instituta iz Firenc in Univerze v Milanu. Spoznali smo projekt PLAO (Poste de Lecture Assiste par Ordinateur), ki ga razvijajo v Bibliotheque de France in knjižnico bodočnosti v Tilburgu na Nizozemskem. Mag. Primož Južnič iz Centralne medicinske knjižnice je prikazal posebljeno uporabo virtualne knjižnice. Virtualna knjižnica mora biti povezana v eno ali več mrež, veliko vlogo pa imajo izobraževanje uporabnikov, evalvacija informacijskih virov ter možnosti prenosa podatkov iz različnih baz v osebno bazo uporabnika. Gradnja virtualne knjižnice zahteva znatna finančna sredstva. To pa je eden izmed glavnih vzrokov, da v Sloveniji, kljub velikemu znanju knjižničarskih in informacijskih strokovnjakov in osveščenosti nekaterih skupin uporabnikov, ne moremo ureničiti projekta virtualne knjižnice.

Na okroglih mizah so udeleženci izmenjali mnenja o online javno dostopnih katalogih OPAC, izbiri in evalvaciji integriranih knjižničnih informacijskih sistemov, novostih elektronske izmenjave dokumentov, kontrolnih sistemih v virtualni knjižnici, upravljanju sistemov CD-ROM in mrežah CD-ROM. Izredno zanimiva je bila okrogla miza o upravljanju sistemov CD-ROM. Udeleženci smo poskušali poiskati odgovore na naslednja vprašanja: kakšne pogoje določajo proizvajalci

in dobavitelji CD-ROM, ali pomeni CD-ROM manager nov poklic v knjižnici, ali naj bo CD-ROM manager odgovoren za nabavo baz in iskanje hkrati, kako naj poteka analiza uporabnikovih potreb, kakšne so zahteve uporabnikov do baz online v primerjavi s CD-ROM in tiskano obliko, kakšna naj bo struktura finančnih sredstev za nabavo CD-ROM glede na drugo knjižnično gradivo (knjige, revije, neknjižno gradivo), kakšni naj bodo kriteriji za izbor optimalnega dobavitelja, v kakšni obliki naj knjižnica z novimi bazami CD-ROM seznanja uporabnika, kako naj vrednotimo uporabo baz CD-ROM, kateri strokovni profili (bibliotekarji, računalnikarji) so optimalni pri sistemih CD-ROM, kako naj načrtujemo razvoj sistemov CD-ROM.

Prijazni gostitelji v Univerzitetni knjižnici Gradec so nam podrobno prikazali mrežo CD-ROM. Posamezne baze CD-ROM so pričeli nabavljati že leta 1989. V letu 1992 pa so nabavili opremo za mrežo. Uporabniki lahko iz 400-tih terminalov in PC-računalnikov poizvedujejo v 40-tih bazah CD-ROM. Štirje osebni računalniki (PC) s tiskalniki so na voljo uporabnikom v informacijski službi Univerzitetne knjižnice Gradec. Za izbiro in nabavo baz CD-ROM ter sklepanje pogodb z dobavitelji je odgovorna informacijska služba Univerzitetne knjižnice Gradec, za računalniške povezave med računalnikom VAX, dvema serverjema in juke-boxom ter terminali in osebni računalniki skrbi Računalniški center Univerze Gradec. Zanimivo je, da lahko vsi člani Univerze Gradec, tako profesorji kot tudi študenti, in tudi vsi, ki so vpisani v Univerzitetno knjižnico Gradec, brezplačno iščejo v bazah CD-ROM. Univerzitetna knjižnica Gradec kot državna ustanova deluje neprofitno in avstrijska zakonodaja ji prepoveduje zaračunavanje storitev. V Gradcu je poleg mreže CD-ROM v Univerzitetni knjižnici še sistem CD-ROM v Knjižnici Tehniške univerze. Le-ta še ni povezan v mrežo, a to v prihodnjem letu načrtuje.

Uporabnikom ponuja 12 baz CD-ROM iz področja tehniških ved. Univerzitetna knjižnica Gradec in Knjižnica Tehniške univerze se sicer dogovarjata o nabavi baz CD-ROM, vendar pa ju nobena vladna institucija ne prisiljuje h koordinaciji nabave. Odločujoče pri nabavi baz so samo zahteve uporabnikov in tako lahko v obeh knjižnicah najdemo pomembni bazi SCI in Inspec. Mreža, ki jo načrtujejo v Knjižnici Tehniške univerze, bo delovala neodvisno od mreže Univerzitetne knjižnice Gradec. Vzrok temu so strogi pogoji, ki jih določajo dobavitelji baz CD-ROM in dovoljujejo uporabo baz v mreži samo uporabnikom iz ustanove, ki je podpisala pogodbo. Mreže CD-ROM nastajajo v Avstriji še na Dunaju, v Innsbrucku in Linzu. Zaradi pravnih omejitev in visokih stroškov za mrežne licence v Avstriji ne razmišljajo o mreži CD-ROM na nacionalni ravni.

V soboto, 17. aprila 1993, so si udeleženci letošnjega srečanja ogledali uporabo sodobne računalniške tehnologije v Univerzitetni knjižnici Maribor. Seznanili so se s sistemom COBISS in bazo COBIB, ki sta nastala kot rezultat sodelovanja bibliotekarskih strokovnjakov iz slovenskih knjižnic in Instituta informacijskih znanosti Maribor. Spoznali so tudi ponudbo baz podatkov, ki so dostopne v Univerzitetni knjižnici Maribor z online povezavami ali v obliki CD-ROM (SCI, SSCI, Eric, Medline, Ei-Chemdisc, ABI-Inform).

mag. Irena Sapač
Univerzitetna knjižnica Maribor

MED GORENJSKIMI KNJIŽNIČARJI

Društvo bibliotekarjev Gorenjske je svoje člane (in naju s kolegico Češnovarjevo kot predavateljici) povabilo na srečanje v radovljiško knjižnico A.T. Linhartarja (v ponedeljek

19. aprila). Jutro res ni bilo pretirano prijazno (nad Stolom so čepeli sivi oblaki) in tudi knjižnični prostori se še niso ogreli, pa kljub temu - srečanje je bilo prav toplo in lepo. Predavanja o visokošolskih knjižnicah in relevantnosti fondov Centralne tehniške knjižnice so se ob "štirioglati mizi" spremenila v prijeten in koristen razgovor.

Ravnateljica radovljiške knjižnice nama je predstavila bogato dejavnost te knjižnice, ogledali pa sva si tudi lepe in vzorno urejene prostore knjižnice. In kaj je lepšega, kot srečati na vhodu dva nasmejana uporabnika, ki zapuščata knjižnico: starejšega možakarja in mlečnozobega nadebudneža! Imeti takšno knjižnico naj ne bo le ponos knjižničarjev, ki jo s svojim delom ustvarjajo, ampak tudi občinskih mož (in, upam, tudi žena)! In ko se potem vrneš v svojo knjižnico, ki naj bi bila ponos slovenske nacije, pa "poka po vseh šivih", nehote pomisliš, kaj se vendar s tem ponosom dogaja...

Gorenjskim, še posebej seveda radovljiškim knjižničarjem, se s kolegico zahvaljujemo za prijazen sprejem in poučno srečanje. Upava, da se bomo kmalu spet srečali!

Melita Ambrožič

OBVESTILA

Tečaji za pripravo na strokovne izpite in strokovni izpiti (jesenski termin). Jesenski tečaj za pripravo na strokovne izpite bo potekal od 27. septembra do 8. oktobra 1993. Strokovni izpiti bodo potekali od 8. do 19. novembra 1993.

Prijave bomo sprejemali do zapolnitve razpisanih mest (40 udeležencev) oz. najkasneje

do konca avgusta za tečaje in do konca septembra za izpite. Tudi za jesenski rok veljajo pogoji, s katerimi smo vse občinske matične knjižnice obvestili že ob razpisu za pomladanski rok. O cenah tečaja in strokovnih izpitov pa bomo knjižnice obvestili pred počitnicami.

Knjižnice, ki bodo prijavljale svoje delavce na tečaje oz. izpite, ponovno prosimo, da to storijo na predpisanih obrazcih in da predložijo vse potrebne dokumente. — Melita Ambrožič

Publikacije Hrvaškega bibliotekarskega društva. Na razpolago so naslednje publikacije:

1. VERONA Eva: Pravilnik i priručnik za izradu abecednih kataloga; dio 1: Odrednice i redalice. 2. izmijenjeno izd. (1986); dio 2: Kataložni opis. (1983)

2. BADURINA Anđelko: Iluminirani rukopisi u gradu Korčuli (1974)

3. MALBAŠA Marija: Povijest tiskarstva u Slavoniji (1978)

4. GALIĆ Pavao: Povijest zadarskih tiskara (1979)

5. ROWLEY E. Jennifer: Elektroničko računalno u biblioteci (1984)

6. HORVAT A., D. Blažević: Bibliografija radova dr. Eve Verone (1986)

7. UNIMARC: Format za univerzalno strojno čitljivo katalogiziranje (1986)

8. VERONA Eva: Prinosi povijesti Akademijine knjižnice (sadašnje Nacionalne i sveučilišne biblioteke) u Zagrebu : 1814-1874. (1987)

9. LINE Maurice, Stephen Vickers: Univerzalna dostupnost publikacija (UAP) (1989)

10. SMJERNICE za primjenu ISBD-a na opis sastavnica (1989)

11. SMJERNICE za izradu preglednih kataložnih jedinica i uputnica (1990)

12. DIRINGER David: Povijest pisma (1991)

13. ISBD(S): međunarodni standardni bibliografski opis serijskih publikacija. Prerađeno izd. (1992)

14. Vjesnik bibliotekara Hrvatske

15. JELUŠIĆ Srećko: Organizacija i struktura knjižničnih sustava (1992)

16. STIPČEVIĆ Aleksandar: Cenzura u knjižnicama (1992)

Publikacije lahko naročite po pošti na naslov:

Hrvatsko bibliotekarsko društvo

Nacionalna i sveučilišna biblioteka

Marulićev trg 21

41 000 ZAGREB

ali telefonsko:

G. Mate ŠIKIĆ, 041 576-299, po 10. uri.

Če pa vas pot zanese v Zagreb, se oglasite pri g. Šikiću osebno. — Melita Ambrožič

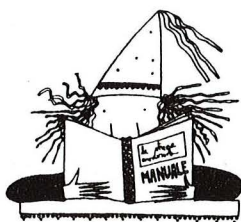
Srečanja mladinskih knjižničarjev. V tem šolskem letu bo Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani, organizirala še dve srečanja mladinskih knjižničarjev:

12. maja ob 9. uri v Pionirski knjižnici na Komenskega 7: Kot smo se dogovorili, bo to srečanje namenjeno več temam in problemom. Vabimo mladinske knjižničarje, da jih predlagajo in pripravijo, delavci Pionirske knjižnice pa smo prav tako pripravljeni prispevati svoj delež. Oglasite se nam po telefonu 317-269.

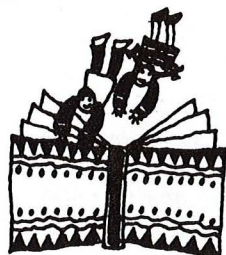
9. junija ob 9. uri v Šolskem epicentru Slovenije na Mestnem trgu 23: Šolski epicenter Slovenije je odprl vrata februarja 1993. Deluje v okviru Založništva šolskega programa Državne založbe Slovenije d.d., vsa njihova prizadevanja pa so usmerjena predvsem v pomoč in svetovanje učiteljem predmetov, za katere izdaja učbenike DZS. V Epicentru tako pred-

stavljajo nove učbenike in didaktična gradiva ter možnosti njihove uporabe v šoli in zunaj nje. — Tilka Jamnik

“Poti branja”. V Osrednji Knjižnici Srečka Vilharja v Kopru, Trg revolucije 1, so 7. maja odprli razstavo z naslovom “Italijanski mladinski ilustratorji: Nicoletta Costa in Rosanna Nardon”.

Nicoletta Costa

Rosanna Nardon

Razstava je v avli knjižnice in bo odprta do 4. junija 1993 (od ponedeljka do petka od 7. do 19. ure, ob sobotah pa od 7. do 12. ure). Za informacije in dogovore za vodene obiske telefonirajte na številko 22-091. — Franci Zore

Od mene k tebi. Knjižnica Ivana Tavčarja v Škofji Loki je v ponedeljek, 10. 5. 1993 skupaj z Mohorjevo družbo iz Celja v klubskem prostoru Hotela Transturist pripravila literarni večer, na katerem so predstavili novo pesniško zbirko Neže Maurer *Od mene k tebi*. Zbirko “materinih pesmi” so predstavili Matija Remše in Ludvik Kaluža ter bralki Jožica Jordan in Marija Lebar, glasbeno opremo večera pa je prispeval klaviaturist Domen Rakovec. Številni poslušalci, zbralo se jih je več kot 120, so poezijo Neže Maurer sprejeli z veliko zbranostjo in naklonjenostjo ter se z avtorico zadržali v pogovoru še dolgo v večer.

V zadnjem mesecu dni je bil to že drugi

uspešni literarni večer, ki jih v sodelovanju s Hotelom Transturist pripravlja Knjižnica Ivana Tavčarja, saj je bil 13. aprila 1993 prav tako navdušeno in ob še številnejšem občinstvu sprejet literarni večer *Pesmi štirih*, na katerem so ob 40-letnici prvega izida pesniške zbirke svojo poezijo brali sami avtorji Kajetan Kovič, Ciril Zlobec, Janez Menart in Tone Pavček. — Ludvik Kaluža

LISA plus. V INDOKu/knjižnici za bibliotekarstvo v NUK smo dobili nov CD-ROM, prejšnjega LISA (Silver Platter) je zamenjal LISA PLUS (Bowker-Saur). LISA PLUS je sestavljena iz dveh podbaz, po katerih lahko iščemo hkrati, ali pa iskanje omejimo le na eno: LISA (Library and Information Science Abstracts) vsebuje 120.327 podatkov o člankih, objavljenih v strokovnih revijah (med njimi je tudi Knjižnica), referatih na konferencah in nekaterih poročilih od leta 1968 dalje. CR-LIS (Current Research in Library and Information Science) vsebuje 4.123 zapisov o potekajočih ali že končanih raziskovalnih projektih s področja knjižničarstva in informatike od leta 1986 dalje. Baza se dopolnjuje štirikrat letno. — Jelka Kastelic

Prodaja mikročitalca. Knjižnica Otona Župančiča želi prodati malo rabljen in odlično ohranjen mikročitalac NORTHWEST MICROFILM, 2020 & 2020 A, 16 mm/35 mm. Vse informacije dobite na tel.: (061) 221-781 ali na Upravi Knjižnice Otona Župančiča, Dvorni trg 2/I, Ljubljana. — Anton Praznik, vodja Delavske knjižnice

Dobro delo ne ostane spregledano. Ob občinskem prazniku občine Ljubljana Moste-Polje so na slovesnosti podelili priznanja za

naj... v občini za leto 1992. Med nagajenci je tudi Knjižnica Jožeta Mazovca. ČESTITAMO! — Silva Novljan

POVABILO K SODELOVANJU

Že drugo leto se knjižničarji splošnoizobraževalnih knjižnic bolj ali manj intenzivno ukvarjamo s pomenom in vlogo knjižnice v informacijskem krogu, v katerem je knjižnica hkrati središče lokalne uprave za pretok informacij znotraj in zunaj nje. Na srečanjih prihajajo na dan poročila o fragmentih dela knjižnic na področju oblikovanja in ponudbe informacij, poznavanje teorije, citiranje poročil o tem delu v tujih knjižnicah, kopica pomislov in vprašanj. Na večino teh ne moremo odgovoriti dokler se ne bo vsaj ena splošnoizobraževalna knjižnica zavzeto in načrtno lotila tega dela.

Vabimo knjižnice in knjižničarje, ki želijo sodelovati, skupaj z Enoto za razvoj knjižničarstva, pri izdelavi in uresničitvi načrta SIK - INFORMACIJSKI CENTER, da se pisмено odzovejo vabilu na naslov svetovalke za splošnoizobraževalne knjižnice v NUK.— Silva Novljan

PA ŠE TO

Kot vsaka mati tudi jaz budno opazujem poti in potke svojega nadebudneža, še posebej, ko je govor o knjigah in knjižnici (kaj češ, profesionalna deformacija). Otrok je imel vedno "pozitiven" odnos do knjig in še zlasti knjižnice, saj je že od malih nog prihajal k meni v službo in dokaj zvedavo šaril med knjižnimi policami (da ne govorimo, kako je s tem na srce priklenil knjižničarke!). Že v vrtcu je tovarišica izvajala knjižno vzgojo, po knjižnično pa so malčki odhajali v bližnjo občinsko matično knjižnico (kjer je bilo baje full dobro).

A lej ga, zlomka. Mlečnozobec pride v osnovno šolo. Zelo dobro šolo, da povem že takoj na začetku (integrirani pouk, nivojski pouk, dvoletno opismenjevanje itd.), ki je zanj skoraj "prvi dom". Prvi črvi so se seveda vpisali v šolsko knjižnico in dobili rumene izkaznice. Sin jo je dokaj ponosno privlekel iz torbe, češ, zdaj sem pa "svoj človek". Zdaj je v drugem razredu, pa še vedno je njegov izposojevalni izkupiček - tri enote knjižnega gradiva v dveh letih. Mama se ob tem pa res mora zamisliti! Ob primernem trenutku sem zastavila ustrezna vprašanja. Odgovori so se kar nizali. Da jih na kratko povzamem:

- knjižnica je v premajhnem prostoru; prostor je neprijazen in preveč natrpan z gradivom (trditev popolnoma drži)

- knjižnica je odprta kratek čas in v tem času je prevelik naval učencev (ta odgovor mi je sicer precej sumljiv!)

- knjižničar je neprijazen in te zelo nadere, če zamudiš pri vračilu knjige, pa ni mu všeč, če prideš, ko bi rad že zaprl knjižnico (aha, izgleda, da se vsi po vrsti kdaj pozabimo spraviti v kožo uporabnika)

- prijatelj je izgubil izposojeno knjigo in čeprav je oče kupil novo, si sin ne upa več do knjižničarja

- itd.

Na vprašanje, če knjižničar pride kdaj k njim v razred, pa sem dobila odgovor: "Pride, seveda, ko razdeljuje nove Cicibane."

Jasno mi je, da otrokove besede ni vzeti za suho zlato, a nekaj je le na stvari. Mogoče bi se pa odgovorni (pa ne le ravnatelj šole, ampak zlasti tisti, ki delijo sredstva šolam) malce zamislili in spomnili na pregovor, da kar se Janezek v mladosti nauči Kaj bomo tarnali, da imamo informacijsko nepismene uporabnike (odrasle namreč)!

Kljub temu pa optimistično gledam na prihodnost šolske knjižnice svojega otroka, saj on, pa tudi njegovi sošolci izjavljajo, kako se veselijo, ker bo menda drugo leto šola le napra-

skala skupaj sredstva in uredila za knjižnico nov prostor... In tudi knjižničar bo potem bolj prijazen, ker mu ne bo treba delati v tako nemogočem prostoru. A vendar - pri otrocih še kako velja tisto: ura izgubljena ... — Mama knjižničarka

V KROŽENJE

KNJIŽNIČARSKE NOVICE, 3(1993), št.5. YU ISSN 0353 - 9237.

Izdala in razmnožila: NUK, Turjaška 1, Ljubljana.

Uredil: mag. Franci Zore. Naklada: 560 izvodov.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje Republike Slovenije št.23/179 - 92 z dne 16. 3. 1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.